

Danmarks samlede høstudbytte 2004

Høsten af korn i 2004 blev på knap 9 mio. tons, hvilket er 1 pct. lavere end i 2003. Høsten af raps blev derimod godt 30 pct. højere end året før, mens høsten af bælgssæd faldt med knap 25 pct.

Høsten af rodfrugter blev 4,9 mio. tons, hvilket er 2 pct. højere end i 2003. Høsten af græs og grønfoder, som blev på 19,1 mio. tons, repræsenterer en nedgang på 1,5 pct.

Statistikken viser arealer, gennemsnitsudbytter og produktion i henholdsvis mængder og foderenheder for landbrugsafgrøder.

1. Udviklingen i høsten i de seneste år

Fald i kornhøst Høsten af korn blev med 8.963 mio. kg 1 pct. lavere end i 2003. Hovedårsagen til faldet er, at hektarudbyttet i gennemsnit faldt med 1,5 pct. Det samlede kornareal var omtrent uændret og der var kun marginale arealforskydninger de enkelte kornarter imellem.

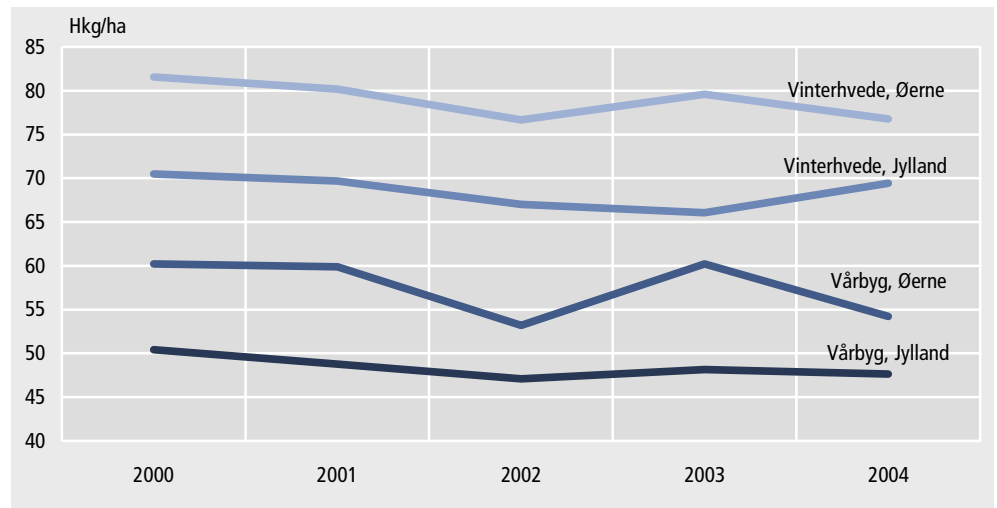
Mere vinterhvede, mindre vårbyg Høsten af vinterhvede blev med 4.697 mio. kg 1 pct. højere end året før, mens høsten af vårbyg med 2.854 mio. kg blev 5 pct. lavere end i 2003. Høsten af vinterbyg blev på 736 mio. kg, et fald på 4 pct. i forhold til året før. Høsten af de andre kornarter var i alt 678 mio. kg., en stigning på 8 pct. i forhold til 2003.

Udviklingen i høsten 2001–2004

	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
	— mio. kg —				— indeks gnsn. 2001-2003 = 100 —			
Korn	9 423	8 807	9 051	8 963	103,6	96,8	99,5	98,6
Raps	212	218	354	468	81,0	83,4	135,6	179,2
Bælgssæd	113	150	125	96	87,6	115,7	96,8	74,3
Kartofler til melproduktion	973	915	883	874	105,4	99,0	95,6	94,6
Spisekartofler	423	485	430	594	94,8	108,8	96,4	133,2
Sukkerroer til fabrik	3 149	3 385	2 857	2 829	100,6	108,1	91,3	90,4
Majs til ensilering	2 868	3 620	4 283	4 381	79,9	100,8	119,3	122,0
Græs og kløver i omdriften	10 212	8 902	8 490	8 208	111,0	96,7	92,3	89,2

Udsving i gennemsnitsudbytter Kornudbytterne pr. hektar for de enkelte kornarter viser forskydninger i forhold til året før, jf. tabel 1. Der var stigninger i gennemsnitsudbyttet for vinterhvede på 0,9 hkg pr. ha og for vinterbyg på 1,1 hkg pr. ha. For de andre kornarter var der fald. Vårbyg viste den mindste nedgang i forhold til året før med et minus på 2,2 hkg pr. ha. Den amtsvise opgørelse, jf. tabel 2, viser, at de højeste hektarudbytter i 2004 generelt opnåedes i Storstrøms amt. Det skal også bemærkes, at der kun var beskedne forskelle landsdelene imellem, hvilket er noget anderledes end normalt. Hektarudbytterne i Jylland plejer at ligge noget lavere i forhold til Øerne end det var tilfældet ved nyeste høst, jf. figur.

Udbytter i vinterhvede og vårbyg fordelt på Øerne og Jylland

Mere raps, færre ærter

Høsten af raps blev 468 mio. kg, hvilket er 32 pct. højere end året før. Resultatet skyldes en kombination af, at såvel arealet som hektarudbyttet steg med godt 14 pct. I forhold til 2001 er der tale om mere end en fordobling af produktionen. Høsten af ærter og anden bælgssæd er opgjort til 96 mio. kg, hvilket er 23 pct. lavere end i 2003. Over de seneste 10 år er produktionen af bælgssæd faldet til en fjerdedel.

Færre rodfrugter

Høsten af kartofler blev med 1.629 mio. kg 15 pct. højere end i 2003 med fremgang for spise- og læggekartofler og en lille nedgang for kartofler til melproduktion. Stigningen for spise- og læggekartofler skyldes især stigning i arealerne, hvilket muligvis beror på mere nøjagtige arealoplysninger end året før. Høsten af sukeroer til fabrik blev på 2.829 mio. kg, hvilket er omtrent det samme som i 2003. Høsten af foderroer blev med 440 mio. kg 20 pct. lavere end året før, hvilket skyldes et mindre areal.

Svagt fald i mængden af græs og grønfoder ...

Produktionen af græs og grønfoder er samlet opgjort til 19.108 mio. kg, hvilket er en nedgang på 1,4 pct. Nedgangen skyldes især mindre arealer med græs, idet hektarudbytterne kun viste små forskydninger. Der var dog en synlig nedgang for majs, hvor udbyttet pr. hektar faldt med godt 6 pct.

... også ved opgørelsen i foderenheder

Opgjort i foderenheder var faldet for græs og grønfoder omtrent det samme som for den producerede mængde. Det afspejler omtrent samme sammensætning af de forskellige græs- og grønfodertyper som i 2003. Græs i omdriften udgjorde 37 pct. af foderens værdi i græs- og grøntfoder, mens majs til ensilage udgjorde 31 pct.

Mindre halm bjærget

Mængden af produceret halm blev omtrent som i 2003, mens mængden af bjærget halm faldt med godt 9 pct., jf. tabel 3. Mængden af bjærget halm er opgjort til 3.103 mio. kg, mens mængden af ikke-bjærget halm er 2.385 mio. kg. Det vil sige at 43 pct. af halmen ikke bjærges, hvilket er en stigning på 6 pct. i forhold til året før.

Mere halm til foder mindre til fyring

Opgørelsen af halmanvendelsen for 2004 viser et fald i mængden af halm til fyring og en stigning i anvendelsen til foder i forhold til året før. Opgørelsen er behæftet med nogen usikkerhed.

2. Metoden for beregning af høstudbyttet

Generel metode

Høstudbyttet beregnes generelt af Danmarks Statistik ved at gange arealangivelser for de forskellige afgrøder fra landbrugs- og gartneritællingen med det gennemsnitlige udbytte pr. ha for de samme afgrøder. Høsten udtrykker den produktmængde, som er hentet på marken. Svind ved lagring og anvendelse er således ikke fratrullet.

<i>Undtagelser</i>	Undtaget fra den generelle metode er opgørelserne af høstudbyttet for frø til udsæd, industrifrø (ekskl. raps) og gartneriprodukter, hvor resultaterne er baseret på andre kilder eller tællinger.
<i>Høst i mængde og foderenheder</i>	Høstudbyttet for de enkelte afgrøder beregnes i såvel mængde som i foderenheder. Angivelsen i foderenheder sker for at muliggøre beregning af et samlet høstresultat. En foderenhed svarer omtrent til foderværdien af et kg byg.
<i>Kontrolleret for forskydning i helsædsarealer</i>	Fra såning til høst kan der ske forskydninger i arealanvendelsen. Det skyldes at arealer, som indgår i landbrugs- og gartneritællingen som korn til modenhed kan være anvendt som helsæd eller omvendt. Ved sammenligning af arealer fra de bedrifter som i 2004 indgik i såvel landbrugs- og gartneritællingen som i tællingen af høst af korn, raps og ærter, er der imidlertid ikke fundet systematiske arealforskydninger i retning af mere eller mindre helsæd. I lyset heraf og under hensyn til vanskeligheder med en retvisende korrektion er det atter i år besluttet at anvende korn- og helsædsarealerne direkte fra landbrugs- og gartneritællingen.
<i>Korrektion for små bedrifter</i>	Ved beregning af produktionen af de enkelte afgrøder er de beregnede høstarealer korrigeret for de relativt små arealer på ejendomme under 5 ha, som ikke har været omfattet af landbrugs- og gartneritællingerne siden 1982. Der er tale om meget små arealkorrektioner, størst for græs uden for omdrift.
<i>Måling af høstudbyttet for korn, raps og markært</i>	Oplysningerne om høsten i alt og pr. hektar af korn, raps og markært indhentes fra et repræsentativt udvalg af landmænd. I efteråret blev der rettet henvendelse med spørgeskema til godt 3.500 bedrifter. Oplysninger fra ca. 95 pct. af disse er anvendt i beregningerne for 2004. Som en del af tællingen er der tillige blevet spurgt om bjærgning af halm samt om halmens brug til henholdsvis fyring, foder eller anden anvendelse. Anden anvendelse kan eksempelvis være til strøelse eller industrielt brug.
<i>Vandprocenten for korn, raps og markært</i>	Der indhentes oplysninger både om kornets vandprocent og gennemsnitsudbytte pr. ha før eventuel tørring. Alle kornudbytter omregnes herefter til en fast vandprocent. Fra og med 2001 har vandprocenten for korn og markært været fastsat til 15 mod tidligere 16. Rapsudbyttet omregnes til en vandprocent på 9.
<i>Beregning af halmproduktion</i>	Den mængde halm som kan bjærges, beregnes for hver enkelt afgrøde ud fra kerneudbyttet. For vinterhvede, vinterbyg og vårbyg regnes fra 2003 med 55 kg halm pr. 100 kg kerne. For rug og tritcale regnes med 80 kg, for havre med 60 kg, for vårhvede og markært med 50 kg, mens der for raps regnes med 90 kg pr. 100 kg kerne.
<i>Omregning af korn, raps og bælgssæd til foderenheder</i>	Ved omregning af høsten af korn, raps og ærter til foderenheder anvendes følgende faktorer: 1 foderenhed = 0,97 kg hvede, = 1,00 kg rug, = 0,98 kg tritcale, = 1,05 kg byg, = 1,26 kg havre. For markært og anden bælgssæd regnes 1 foderenhed = 0,92 kg. For raps er der regnet 1 foderenhed = 0,59 kg. Faktorerne blev revideret i 2002 og har dannet grundlag for omregning siden høsten 2001. Faktorerne fra 1996-2000 fremgår af efterretningsartikel 2002:7. For halm regnes fra 2001 hhv. 5,5 kg hvedehalm, 7,5 kg rughalm, 5 kg bygghalm, 5,5 kg havre- og tritcale- og blandsædshalm, 4 kg rapshalm og 3,5 kg ærteghalm som 1 foderenhed.
<i>Måling af høstudbyttet i rodfrugter og grønfoder</i>	Oplysningerne om de gennemsnitlige udbytter pr. ha i rodfrugter, græs og grønfoder indhentes på frivilligt grundlag fra konsulenter i de landøkonomiske foreninger. De indberetter for deres lokalområde skønnede hektarudbytter i enten mængde eller foderenheder af roer, kartofler, græs og grønfoder for henholdsvis konventionelt og økologisk dyrkede afgrøder. Ved beregning af gennemsnitsresultaterne indgås således arealerne differentieret efter dyrkningsmetode. Udbytte i efterafgrøder og i roetop er baseret på centrale skøn fra Landskontoret for Planteavl.

Omregning af grovfoder til foderenheder Høstudbyttet af grovfoderhøsten opgøres ligesom høsten af korn og markært i såvel mængde som i foderenheder. Det indebærer at høst af roer og kartofler omregnes til foderenheder, mens høst af græs og grønfoder omregnes til mængder i grønvægt.

For de vigtigste afgrøder anvendes følgende omregningsfaktorer: 1 foderenhed = 5,25 kg læggekartofler, = 3,66 kg melkartofler, = 5,09 kg spisekartofler, = 4,62 kg sukkerroer til fabrik, = 3,77 kg majs til ensilage, = 3,59 kg helsæd, = 5,89 kg græs i omdrift, = 6,28 kg græs uden for omdrift.

Usikkerhed Den statistiske sikkerhed for hektarudbytter ved høsten af korn, raps og ærter må betegnes som meget god for de mest betydende afgrøder og som tilfredsstillende for de mindre betydende. For rodfrugter samt græs og grøntfoder er der generelt større usikkerhed, idet metoden dog ikke giver mulighed for beregninger af usikkerhed. Sikkerheden i arealoplysningerne fra Landbrugs- og gartneritællingen er generelt stor.

Yderligere oplysninger

Metoderne ved høstopgørelse er yderligere beskrevet i varedeklarationerne, der ligger tilgængelige på Danmarks Statistiks hjemmeside www.dst.dk/varedeklaration under emnegruppen Landbrug.

Statistikbanken Opgørelse af høstresultater siden 1990, på såvel landsplan som regionalt, kan findes i Danmarks Statistikbank på www.statistikbanken.dk under *Landbrug, vegetabiliske produkter*. Ligeledes er der resultater for halmproduktion og halmanvendelse siden 1997.

Henvendelse Korn, raps, bælgssæd og halm: Merete Profft, tlf. 39 17 33 87, mpr@dst.dk
Rodfrugt, græs og grønfoder: Torben Pedersen, tlf. 39 17 33 82, tpe@dst.dk

En tilsvarende opgørelse for 2003 er offentliggjort i indeværende serie 2004:6.

Tabel 1. Opgørelsen af Danmarks samlede høstudbytte

	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
	1.000 ha		hkg/ha		mio. kg		mio. FE	
I alt	.	.	.	.	.	.	15 254	15 201
Korn (kerne) i alt	1 485	1 491	61,0	60,1	9 051	8 963	8 966	8 853
Vinterhvede	652	651	71,3	72,2	4 647	4 697	4 790	4 810
Vårhvede	13	16	43,5	39,3	55	62	57	64
Rug	33	32	51,2	46,2	169	146	169	146
Triticale	28	34	52,2	47,6	146	160	149	160
Vinterbyg	130	122	59,0	60,1	769	736	732	703
Vårbyg	580	575	51,9	49,7	3 007	2 854	2 864	2 726
Havre og blandsæd	50	62	52,4	50,0	260	310	206	246
Raps i alt	107	122	33,2	38,4	354	468	600	797
Vinterraps	102	121	33,8	38,6	346	465	586	791
Vårraps	4	1	20,1	26,4	8	4	14	6
Bælgsæd i alt	31	27	39,8	36,0	125	96	136	105
Heraf markært	27	23	39,8	36,3	106	83	115	91
Halm i alt, der er bjærget	1 019	944	33,5	32,9	3 416	3 103	640¹	583¹
Heraf halm af korn, der er bjærget	998	926	33,7	32,9	3 359	3 042	626 ²	567 ²
Rodfrugter (rod) i alt	94	96	514	510	4 816	4 898	1 060	1 076
Læggekartofler	3	5	296	323	99	161	19	31
Kartofler til melproduktion	21	19	432	451	883	874	240	238
Spisekartofler	12	17	351	357	430	594	84	117
Sukkerroer til fabrik	50	49	576	580	2 857	2 829	619	612
Fodersukkerroer og anden rodfrugt til foder	8	6	683	702	547	440	98	79
Roetop, bjærget i alt	6	4	72	70	41	27	4	3
Græs og grønfoder i alt	632³	620³	.	.	19 386	19 108	3 847	3 784
Lucerne	4	4	529	547	211	229	28	31
Majs til ensilering	118	129	362	339	4 283	4 381	1 135	1 161
Korn til ensilering mv.	110	102	184	182	2 030	1 865	566	520
Græs og kløver i omdriften	214	201	397	409	8 490	8 208	1 442	1 394
Græs og kløver uden for omdriften	186	183	192	184	3 565	3 372	568	537
Efterslæt, korn og helsæd	190	153	42	69	807	1 054	108	141

Anm. Som følge af afrundinger kan summen af de enkelte tal i tabellen afvige fra totalerne.

¹ Heraf blev i 2003 og 2004 anvendt hhv. 153 og 218 mio. foderenheder til foder.

² Heraf blev i 2003 og 2004 anvendt hhv. 152 og 218 mio. foderenheder til foder.

³ Ekskl. arealer med efterslæt.

Tabel 2. Gennemsnitlige høstudbytter. 2004

	Vinter- hvede	Vår- hvede	Rug	Triticale	Vinter- byg	Vårbyg	Havre	Vinter- raps	Vårraps	Mark- ært
	hkg/ha									
Hele landet	72,2	39,3	46,2	47,6	60,1	49,7	51,5	38,6	26,4	36,3
Hovedstadsregionen	72,7	40,2	50,6	43,8	63,2	45,8	53,9	38,4	32,1	35,0
Vestsjællands Amt	73,8	40,6	48,4	47,9	60,2	49,5	51,8	40,8	26,0	34,2
Storstrøms Amt	84,2	42,4	47,3	44,7	67,3	60,6	58,8	40,0	21,1	40,5
Bornholms regionskommune	72,9	39,5	44,9	56,1	65,3	52,6	53,5	34,2	25,3	38,5
Fyns Amt	74,7	38,7	65,9	47,6	63,2	54,0	55,3	40,7	25,4	42,1
Sønderjyllands Amt	69,3	39,6	41,4	48,1	61,0	44,7	50,0	40,2	26,4	35,4
Ribe Amt	63,8	42,2	45,3	48,2	55,1	46,2	47,8	33,7	27,7	36,2
Vejle Amt	72,5	36,9	43,5	53,4	62,4	49,0	51,5	41,7	30,2	30,4
Ringkøbing Amt	65,4	40,3	38,4	43,6	55,3	47,6	48,8	34,8	28,7	32,3
Århus Amt	69,0	39,3	48,0	48,9	60,6	49,4	53,0	38,0	18,6	34,4
Viborg Amt	72,5	29,9	38,9	48,1	61,0	50,4	52,6	38,7	28,7	33,3
Nordjyllands Amt	69,0	40,6	46,6	45,9	55,5	46,6	51,8	35,9	37,7	38,5

Tabel 3. Halmudbytte og anvendelse af halm

	Halm i alt	Ej bjærget halm	Bjærget halm	Anvendt til:		
				Fyring	Foder	Andet
	mio. kg					
2004	5 488	2 385	3 103	1 258	1 153	692
Korn	5 019	1 977	3 042	1 213	1 150	679
Raps	421	365	56	43	2	11
Markært	48	43	5	2	2	1
2003	5 414	1 998	3 416	1 440	788	1 188
2002	5 667	2 004	3 663	1 347	959	1 357
2001	6 027	2 593	3 434	986	1 390	1 059
2000	6 100	2 401	3 699	1 096	1 655	949
1999	5 859	2 253	3 606	1 050	1 597	958
1998	6 298	2 531	3 766	1 028	1 786	952
1997	6 344	2 610	3 734	1 028	1 797	909
1996	6 044	2 375	3 669	1 902	993	773
1995	6 118	2 309	3 809	1 829	1 089	891

LANDBRUG 2005:7
Statistiske Efterretninger
ISSN (trykt udgave) 0108-5522
ISSN (elektronisk udgave) 1601-0914
www.dst.dk/efterretninger

Abonnement (internet) for 2005: 390,00 kr.
Abonnement (papir) for 2005: 674,00 kr.
Løssalg: 39,00 kr.
Ekspeditionsgebyr: 30 kr. (Indland) 100 kr. (Udland)
Salg hele døgnet: publsalg@dst.dk, tlf. 39 17 30 20 eller www.dst.dk
© Danmarks Statistik, Sejrøgade 11, 2100 København Ø.
Tryk: Danmarks Statistiks Trykkeri
